

Pretulu

pentru Sibiu pe 1 ann intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe ann; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 ann intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 ann 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu V.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a don'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesariulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressede a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriul“ in Sibiu.

Nr. 5.

Sibiu, Sambata 16/28 Ianuariu.

1882.

Petițiunea consistoriului bisericeii evanghelice sasesci cá critica a proiectului de lege relativu la reorganizarea gimnasielor.

(Fine.)

Din partea III a petitiunei sasesci mai impartasimu câteva argumente, cu care se inchiaie aceea.

Proiectulu de lege ataca si cele mai importante decisiuni din art. de lege 44 dela 1868 despre nationalitate, decisiuni care au si asupra bisericelor influentia essentiala. §. 14 alu acelei legi dá fundatoriloru si sustinetoriloru de scóle totu dreptulu de a'si alege ei insii limb'a instructiunei scolastice, dupa cum le convene loru. §. 17 obliga pe gubernu a ingriji, cá fiii patriei se'si póta invetia limb'a loru materna pâna susu la universitate. Doi ani dupa sanctionarea legeri de nationalitati, insusi Colomanu Tisza cá deputatu a disu in siedinti'a din 28 Februariu 1870 in cuvente respicate, cá §. 17 alu legeri de nationalitati trebue se fia respectatu si cá elu va sprijini orice propunere s'ar face in sensulu acesta, cá adeca in scólele medie, gimnasie si altele de clasele acestora, se póta studié fiacare cetatiénu in limb'a sa materna. Totu de acésta parere erau si alti politici, barbati cu autoritate in statu, pâna candu le veni pof't'a cá se lucre dupa principiulu (fóрте periculosu): Cujus regimen, ejus et lingua = A cui e domni'a, a aceluia e si limb'a.

Tóte proiectele de lege câte au aparutu de atunci incóce, au fostu totu atâtea lovituri grele in dreptulu de existentia alu nationalitatiloru. Astadi amu ajunsu, cá magiarisarea fortia se fia pusa din tóta partile la ordinea dilei, precum nu'i venise nimenui in minte se o mai faca vreodata incependu dela Stefanu I pâna in secolulu presentu.

Dupace petitiunea mai numesce câteva conditiuni aspre, draconice ale proiectului de lege, combatendu-le pe tóte cu energía, apoi vine unu alianiatu memorabile, in care se afirma fóрте bine, cá statulu nu are nici dreptu naturale, nici dreptu formale de a impede pe ómeni dela cultivarea sciintielorulu in ori-care alta limba, éra nu numai in limb'a statului. Apoi inse contestulu si caracterulu acestui proiectu de lege arata la lumin'a dilei si scopulu lui: de a sparge si desfiintia tóte scólele gimnasiali de alte limbi.

De aci incolo petitiunea afirma (cu totu dreptulu), cá biserice'a evanghelica a facutu si pâna acum totu ce i s'a cerutu pentru scólele medie, care sunt 5 gimnasie (latine) de 8 clase, 1 scóla reale superióra, 4 gimnasie de câte 4 clase, 1 scóla reale de 4 clase, tóte recunoscute de bune de cátra mai multi straini competenti in materia. Tocma de aceea inse nu póte se fia nicidecum in interessulu statului a da biserice'a din scóle pe usia afara, a'i cere numai averea, cá se le sustina totu densa. Scólele confessionali sunt drépt'a proprietate (anexum) a bisericeii; ar fi prin urmare unu jocu prea cutediatu a v'í se o scótia cineva din proprietatea ei si asia a loví de a dreptulu in interessulu cultureri, alu civilisatiunei, alu nationalitatier, totuodata a si calca preste dreptu si dreptate.

Cu acestea, adauga sinodulu ev. sasescu, eramu datori bisericeii si patriei nóstre, si nu ne mai remane, decâtu se damu din nou espressiune ingrijarei nóstre grele pentru acelu proiectu fatale (verhängnisvolle Vorlage). Da, fatale, pentru cá urmarile lui voru fi:

Amaratiune nationale mai mare, ba dóra, chiaru eruptiunea de elemente sociali periculose — de care D-dieu se ne apere in biserice'a nóstra.*)

*) In originalu: „Eine tiefere nationale Verbitterung, vielleicht sogar — wenn auch, so Gott will, nicht in unserer Kirche — Entfesselung böser sozialer Elemente.“ Mari vorbe sunt acestea!

Éra noi (sasii) ne amu simtí asupriti si in stare de opressiune.

Pentru acestea urmari sinodulu declina dela sine orice respundere. Deci faci'a cu desfrenatele incercari de magiarisare si faci'a cu iritatiunea ce merge crescédu la popórale nemagiare, Sinodulu isi tine de asa datoria o roga pe dieta, cá acelu proiectu reu si periculosu din tóte punctele de vedere, se nulu ia in nici-o consideratiune si se'lu respinga.

(Subscrisi, cum s'au aratatu in Nr. 2.)

— Abia terminaramu acésta recensiuine a petitiunei sinodului ev. sasescu, pre candu „Siebenb. deutsches Tageblatt“ din 25 Ianuariu public'a si „prea umilit'a rogaminte a consistoriului provinciale (sinodu) alu bisericeii evanghelice de confessiunea augustana, relativa la proiectulu de lege despre invetiamentulu gimnasiale si reale, substernuta Maiestatiei Sale ces. et reg. apostolice

Franciscu Josifu, imperatu alu Austriei, rege alu Ungariei, mare principe alu Transilvaniei etc. etc.“

Dupace acea suplica trecu din cabinetulu imperatescu la ministeriu si prin acésta trecere lu'a caracteru de actu publicu, ne mai fiindu alta pedeca de a nu se poté da la tipariu, susu numitulu diariu nationale sasescu ilu si scóse la lumina intregu.

Acea rogamente inaintata la monarchu este aprópe de trei ori mai lunga decâtu petitiunea adresseda Camerei deputatiloru; unu adevratu memorialu, intru care pe langa argumentele juridice, se producu altele mai multe din sfer'a sciintier pedagogice moderne, cu ajutorulu carora sinodulu evang. luteranu duce desu citatulu proiectu de lege totuodata ad absurdum.

Aiba acestea acte sasesci orice resultatu, ele voru remanea adeverate documente de onóre pentru unu poporu, ai carui reprezentanti sciu se'si apere drepturile nu numai cu perfecta cunoscentia de lucru, ci si cu destula barbatia. Va dice cineva, cá sasii se apara numai ei pe sinesi. Numai cátu nici sasii nici altii nu potu dice in casuri cum este acesta, precum a disu cela din anecdota, siediédu la mas'a comuna in ospetaria: „Me, sta'i aci, trage din vióra numai mie.“ Cele mai multe argumente ale sasiloru in actual'a situatiune sunt comune si altoru nationalitati si confessiuni, dara mai virtosu romaniloru.

Redactiunea nóstra inbuldita de evenimente si de multimea altoru cestiuni grave si urgente, nu va mai potea traduce sau incai face estrase si din petitiunea sasésca substernuta monarchului; nu ne indoimu inse, cá ddni professori dela gimnasie si dela institutele teologice, toti cáti cunosc limb'a germana, voru grabi a cunósce, in ce modu sciu compatriotii nostrii se faca critice din punctu de vedere atátu juridic, cátu si pedagogic, si argumentele ddloru, nu voru lipsi ale si publica.

Dela gur'a Ampoiului in Jan. 1882.

Miséricarile germaniloru in contra proiectului de lege pentru reorganizarea gimnasielor.

In Nr. 2 alu „Observator.“ din anulu acesta sub rubric'a „Proiectu de lege pentru reorganizarea gimnasielor“ se face o imputarea prea meritata, atátu profesoriloru romani dela cele cincii gimnasie romanesci din Ungari'a si Transilvani'a, cátu si celoru vreo 150 de advocati romani, pentru-cá atátu unii cátu si ceilalti dovedescu unu indiferentismu, o apathia peatós'a faci'a de causele cele ardente nationali, si cu dreptu cuventu se póte imputá si unora si altora*), pentru-cá atátu unii

*) Nu pricepem, cum dta vedi imputare acolo, unde poporulu romanescu este felicitatu, pentru-cá 'lau

cátu si ceilalti nu lucrea nemicu cá se póta im-parsciá nuorii cei ce se redica preste capetel-nóstre; nici pe terenulu scolasticu si nici pe tee renulu judiciariu nu vedi cá aru pasí careva, unicá se departedie reulu ce ne amerintia, éra ceilalti cá se invetie si se indrepte pe poporulu romanu la legile care se aducu si care se punu in vigóre, de-óre ce si aceste voru taiá afundu in meduv'a poporului nostru.

Cu acésta ocaziune dta dnule Red. ai avutu bunetatea a ne informá, cá conlocuitorii nostrii sasi au inaintatu o petitiune relativa la proiectulu amintitu, adresseda cátra camer'a deputatiloru dietei magiare din Budapest'a, si cá ei aru fi asternutu si o suplica nationala la Maiest. Sa imperatulu si regele, prin urmare cá sasii nu dormu, ci lucre.*)

Cá se'si faca romanii nostrii o idea mai chiara despre activitatea sasiloru; cá se se destepte din letargi'a in care dormu somnulu mortier, vinu a le aduce la cuoscentia, cá in lun'a lui Augustu a. tr. s'au constituitu in Berlinu unu comitetu sub firm'a: „Allgemeiner deutscher Schulverein“ intocma dupa cum se constituise mai inainte in Vien'a o asociatiune de asemenea colóre, ambele cu tendentia de a ferí pe germanii locuitori in Ungari'a si Transilvani'a de magiarisarea cutropitóre, ce amerintia pe tóte natiunile nemagiare din acésta patria nefericita, si cu tendentia de a castigá cultureri germane o preponderantia preste celelalte natiuni.

Quod uni justum, alteri aequum. Prin urmare pe mine nu me alterédia nici cátu e de puçinu aceste tendentie, pentru-cá ele tîntescu la conservarea germanismului pentru germani si la latirea cultureri germane, care nu a stricatu nemerui, care s'au adaptatu de ea.

Tótu asia potu face magiarii, romanii ori slavii, daca au potere de viétia si daca au o limba viia, vigorós'a si destulu de culta, numai se nu o faca in detrimentulu altoru nationalitati, numai se nu o faca cu ajutorulu fortier brutale si pe o cale nedémna de ori-si care natiune, cu rapirea drepturiloru naturali ce le au tóte natiunile, pentru-cá atunci devinu barbare si isi insusiescu caracterulu rapace, ba se presenta cá despotii cei mai hidosi, si se facu unu poporu urgistulu la tóte celelalte popóra, si de aci urmédia perirea loru.

Asociatiunea mai susu amintita din Berlinu, a emis in lun'a lui Novembre a. tr. o provocare fulminanta, subscrisa din partea celoru mai distinsi profesori din Germani'a, in care intre altele se esprima asia:

„Nu este de ajunsu cá se scutimu elementulu germanu din tierile de coróna ale Austriei din contra slavisarei; acelu scutu trebue se se intinda preste totu loculu, pe unde locuiescu germanii, cari sunt amerintiati a fi contopiti prin alte natiuni, si in specie prin acele, cari sunt hostile natiunei germane, si cari gonescu cultur'a germana.

„Natiunea germana pastrandu'si cultur'a germana cá o ereditate santa, este destinata de a fi domnitória in Europ'a,**) prin urmare ea e datóre

datu Ddieu si ómenii buni câteva mii de ómeni trecuti prin sciintie, nu numai profesori si advocati, ci si multime mare de altii, cum preoti, proprietari, medici, tehnici, etc.

Red. *) Ve asiguramu dela locu autenticu, cá petitiunea sasiloru evangheliceii este inaintata tocma la timpu si cá aceea este si mai abundanta in argumente. Sasii sciu bine, de ce mergu la Rege si ce cauta la Rege. Ei nu voru se scia de secatur'a lui Thiers si Guizot: „Le roi règne, mais il ne gouverne pas“. Ar trebú se pricepemu odata si noi atátu cátu pricepu sasii, noi — cari suntemu democrati nascuti si crescuti, totuodata inse imperialisti din traditiune bimilenaria. Red.

***) Aci póte adressá ori-cine unu semnu intreitu alu intrebareii (???) domnilor professori si politici dela Berlinu si a'i reflectá totuodata la sententia lui Göthe alu loru: Es ist dafür gesorgt, dass die Baume nicht in den Himmel wachsen sollen. A dice natiune dominantia in Europ'a, este a dice despotismu si tirania, este a'si contradice siesi, a provocá totuodata bellum

a îngrijii de totii fiii sei, că se nu fia inghititi de alte natiuni mai inferioari si cu o cultura abia scapata din fasiile copilariei.

„Intre acei frati si fii ai noștrii, cari au lipsa imperativa de scutul si ajutoriulu nostru celu mai puternicu, si carii ne implóra ajutoriulu nostru celu mai promptu, sunt in prim'a linia germanii locuitori in Ungari'a si Transilvani'a.

„Pe acestia dara, trebuie se'i scapamu de molohulu magiarisatoriu cu forti'a, pentru-că regimulu Ungariei, care au ajunsu la ceea ce este, numai din grati'a noastră, uitandu de promisiunile date, că nu va atacá nici-unu dreptu alu celorlalte natiuni nemagiare, lucra din respoteri intru acolo, că minoritatea poporatiunei din Ungari'a si Transilvani'a, elementulu acela care a rapitu pentru sine potestatea de gubernare in detrimentulu celorlalte natiuni, inzestrate de altumentrea cu asemeni drepturi, adeca natiunea magiara, se nimiceșca cu totulu cultur'a germana din tierile tînetórie de corón'a Ungariei, care nu este numai a magiariloru, ci a totoruru natiuniloru locuitorii in Ungari'a; si pentru-că totu acestu regimu ostilu celorlalte nationalitati, in butulu legi aduse la 1868 pentru egal'a indreptatire a celorlalte nationalitati si limbi din Ungari'a — pe care lege ei nu o observa, de si este destulu de ciunta in respectulu drepturiloru ce le-au acordatu ei, au opritu cu totulu folosirea limbei germane, care este cu multu mai superióra in cultura, decâtu limb'a cea coltiurósa a magiariloru, din usulu totoruru agendeloru oficióse, si bietulu germanu nu se mai póte folosi de limb'a sa nici la oficiele politice, nici pe la judecatorii si nici in adunari publice, ba si tóte citatiunile si resolutiunile ce i se trimitu, le capeta esclusive numai in limb'a magiara, pe care elu nu o pricepe si nu o va pricepe nici-odata, pentru-că aceea nu este o limba européna; acuma se pregatesce a nimici si scólele medie germane din Transilvani'a, că asia cu timpu se póta introduce limb'a magiara si in aceste institute sustínute din sudórea poporului germanu.

„Prin acésta apucatura barbara, sasii din Transilvani'a, carii apartínu natiunei germane, voru fi lipsiti de scólele loru proprie, care si afara de aceea se totu inpućinédia din anu in anu, si tinerii germani, generatiunea presenta si venitoria voru fi impedeati a'si castigá sciintiele mai inalte la vreo facultate germana, de-óre ce ei nu'si voru mai castigá sciintiele pregatitórie in limb'a germana. Prin acésta apucatura ei voru fi instruiti cu timpu — care nu este prea departe — singuru numai intr'o limba, de alu carei folosu nu se voru potea bucurá, pentru-că este straina totoruru natiuniloru locuitorii in Europ'a, si este vorbita de unu poporu abia de 5 milióne, care la cea de ántaia sguduire européna, se va asterne in tierina, prin urmare tinerii noștrii germani voru suferi pentru pecatele unoru fanatici, din ale caroru ghiara noi nu 'iamu scapatu la timpulu seu.

„Nu e destula dorere, că in tóta Ungari'a si Transilvani'a nu se afla nici-o universitate germana, prin urmare tinerii germani au fostu siliti si pana acum, pentru a'si poté castigá sciintiele mai inalte, dupa care se póta si traí, se alerge pe la universitatile din Germani'a, regimulu magiaru din Ungari'a a inaintatu dietei din Bpest'a unu proiectu de lege, prin care tinde a interdice tóte gimnasiale si scólele reali germane, si prin care vrea se siléscu pe toti aceia, cari se pregatescu pentru profesura, cá ei se depuna examenele de calificatiune esclusive in limb'a magiara, — apoi cá se aiba cunoscintia perfecta din limb'a si literatur'a magiara.

„Daca junii germani voru fi siliti a'si face studiele loru in limb'a magiara, ei voru fi impedeati a'si castigá sciintiele mai inalte la vreo facultate germana, si pe acésta cale pentru ei cultur'a germana este perduta, si cu timpu ei voru fi perduti si dela sinulu marei natiuni germane.

„Prin asemeni fapte voiescu magiarii se multiaméscu germaniloru, pentru-că 'iau scapatu de sub jugulu turcescu; prin asemeni fapte voru ei se multiaméscu pentru lumin'a si desteptarea ce o au castigatu prin cultur'a germana, de care se folosescu si astadi traducúndu si metamorfosandu tóte opurile germane in limb'a magiara, cá-si cum aru fi scrise si esite din creerii loru.

„Aceste tendentii si apucaturi revoltatórie noi

omnium, contra omnes. Afe ddni profesori germani, cá popórale de rassa latina din Europ'a si Americ'a nu simtu nicidecum lips'a culturale si civilizatiunei germane, care in partea sa cea mai mare nu este alteeva, decâtu copi'a multu pućinu apropiata de originalulu culturalei eleno-latine, precum pućin'a cultura magiara nu este decâtu o imprumutare saraca dela cea latino-germana. Not'a Red. Obs.

trebuie se le impedeamu in interesulu fratiloru noștrii germani din Ungari'a si Tranni'a, pentru-că demnitatea nóstra nationala, superioritatea nóstra ne impune cá se'i aparamu, pentru-că noi cele patrudieci de milióne germani, nu potemu suferi sacrificarea si nimicirea loru, nu potemu permite delaturarea culturalei germane, si inca din partea unui poporu semibarbaru, care cutédia se calce cultur'a germana in pitióre.“

(Va urmá.)

Mica rebeliune romanésca, dara sangerósa.

Diariile magiare dela Clusiu din 24 Ianuariu publica din comun'a romano-sasésca Zlagna (Schlatten) ingremiata la pretur'a Agnit'a, in Transilvani'a, urmatóri'a scire fórté funesta:

„In dio'a de Bobotéz'a romaniloru in satulu romanescu cu numele Zlagna — nu departe de Medeasiu (cetate in Transilvani'a), s'a intemplatu rescóla pentru executiunea de dare. Esindu adeca executorulu de contributiuni in acea di in numit'a comuna cu asistentia de gendarmi, elu nu s'a indestulitu numai cu sequestrarea (zalógeloru), ci a voitu se si duca de acolo obiectele sequestrate. Poporulu s'a opusu. Gendarmiloru venindu-le ajutoriu dela Agnit'a, se alese unu conflictu sangerosu intre gendarmi si poporu, intru care 2 ómeni inpuscati au remasu morti si mai multi au fostu raniti, cá-ci gendarmii au tostu multi (a nagyszámú csendőrség), cari in fine au sugrumatu revolt'a. Dintre fruntasii comunei s'au arestatu si transportatu in alta di optu (8) insi la judecatori'a din Medeasiu. Investigatiunea curge.“

Asia dara in una din serbatorile cele mari ale bisericei resaritene, cá si a celei apusene, in dio'a de Baptismulu Domnului Isusu Christosu, locuitorii romani de religiune gr. or. orthodoxa din comun'a Zlagna in Transilvani'a, in locu de a fi baptisati cu apa curata, santita, ei luara baptismulu celu cruntu alu sangelui, baptismulu martiriloru christianismului. Si din ce cauza a trebuitu cá dio'a loru de serbatóre sacra, serbatóre imperatésca, precum se dice in ritulu resarítenu, se fia incrunzata cu sange omenescu? Puru si simplu numai din cauza, cá acea di erá un'a din cele destinate cá se dea lui Ddiu ce este alu lui Ddiu, remanendu cá in urmatóriile dile se dea si ce este alu statului.

De s'ar fi incrunzatu cu sange o serbatóre romano-catolica intru o comuna magiara sau germana, pana acuma s'aru fi alarmatu nu numai tóte diariile monarchiei, ci s'aru fi facutu si interpelatiuni vigoróse in dieta, éra ordinariatulu romanocatolicu ar fi aratatu casulu funestu dreptu la Maiestatea sa. Daca aru fi fostu inpuscati 2 sasi si mai multi raniti intr'o di de serbatóre imperatésca, numai si numai cá impositele nu s'au potutu incassá tocma in acea di, amu stá se ne remasimu, cá consistoriulu evangelico-luteranu, pe langa ce ar fi denuntiatu fapt'a barbara a executorului, la monarchu, ar fi facutu apelu si la Germani'a intréga, la tóta natiunea germana, cá se intervina, cá ómenii se nu fia inpuscati pentru cátiva florinitalosi, sau pentru câteva zalóge de o valóre fórté problematica. Pentru abusuri neasemenatu mai usióre sasii au inplutu cu lunile intregi colónele diariului din Sibiu cu reclamatiuni vigoróse, ridicate contra unoru functionari cá Maurer si altii, si nu fara bunu resultatu.

Dela omorulu din Zlagna a trecutu o septemana. Nu ne este permis a stá la indoieła, cá de atunci parochulu de acolo si protopopulu au si inaintatu informatiuni exacte cátra consistoriulu din Sibiu si cátra arhiepiscopulu mitropolitu, carele este si consiliariu actualu intimu alu Maiest. sale, este prin urmare si indreptatitu si obligatu a informá pe Mai. sa despre tóte insultele care se facu religiunei si ritului, care si de altumentrea cadu sub §§-ii 190—192 ai codicelui penale.

Asia este: amu ajunsu, cá nici Domnediului parintiloru noștrii se nu ne potemu inchiná in pace, fara a ne teme cá ni se va versá sangele; cá-ci adeca executiuni de acestea in domineci si serbatori nicidecum nu sunt rare. Dupa sangele versatu in Naseudu, adeca in partea de cátra nordu a tierii, trebuie se se verse si dincóce de cátra Austru.

In momentele candu se damu acestu Nru la tipariu, ne mai venira unele sciri scurte. Comun'a Zlagna nu e curatu romanésca, ci amestecata pe 1/2 cu sasi. Primariulu sasu a disu de repetitóri executorului totu sasu din Agnit'a, se lase in pace pe romani in acea di de serbatóre, se mérga

numai la sasi; executorulu inse a mersu inadinsu la o familia romanésca, unde prandiau impreuna rudeniile.

Din provinciile rescutate.

De patru dile incóce pućinele sciri positive câte mai venira dela marea adriatica, constata pe deplin, cá insurectiunea s'a incinsu si in Bosni'a pana in apropiarea capitalei Seraievo si cá este organizata de mani inteligente asia, cátu nici diariile oficióse nu'ti mai canta de „bande hotiesci“, ci acum'i dicu pe nume: insurectiune nationala serbésca de ambele religiuni, christiana orientala si mohamedana. Loviri mai mari de cátu pana la cáte unu batalionu intratu in lupta, nu s'au intemplatu pana acuma, decâtu alte conflicte mici se intempla mai pe fiacare di. Oficiósele dicu, cá adeveratele operatiuni serióse si generali se voru incepe din partea trupeloru imperatesci numai preste vreo doue septemani, pana ce voru ajunge si rezervele regimentelor si se voru concentra tóte pe la punctele destinate spre acelu scopu. Intr'aceea trecu si voluntarii muscali, oficiari, sergenti si altii la Hertiegovin'a; totuodata se asigura in Vien'a, cá man'a Angliei inca e vediuta si pipaita prin tînuturile revoltate.

Pana se ajunga sciri ulterióre despre mersulu revolutiunei, e bine cá se aflamu adeveratele cause ale revolutiunei, se ne damu sama pre cátu se póte, daca lucra mani straine, vrasmasie monarchiei austro-unguresci si intarita pe acelea poporatiuni, sau cá ele au avutu cause fórté grave de a face apelu la arme. La acestea ne dá deocamdata respunsu respicatu unulu din cele mai mari diarii din Vien'a, adeca „Neues Wiener Tageblatt“ Nr. 24 unde arata dupa informatiuni garantate, cá causele insurectiunei se afla in modulu precum au fostu administrate acelea provincii, cá-ci:

1. Cestiunna agraria (urbariala) pentru care in Bosni'a s'au intemplat nenumerate turburari sub domni'a turcesca, nici gubernulu austro-ungurescu nu o au regulatu, ci mai virtosu o a incurcatu cu semi-mesurele sale. 2. Spre a pune la locu spesele ocupatiunei si ale administratiunei, a introdusu inoposite (dari) directe in bani, mai totu cá in monarchia, apoi le-a executatu fara crutiare si fara a considera, cá tieri lipsite de comertiu potu se fia prea bogate in produse, dara prea sarace de bani. 3. Gubernulu a mutat lini'a de vama dela Croati'a dincolo de Bosni'a, cátra Turci'a si Serbi'a, a pusu vama grea pe cafea, zacharu si orediu, care sunt conditiuni de viétia la mohamedani. 4. A incarcatu si monopolulu de tutunu (tabacu), fara care mai alesu mohamedanulu nici nu se tine de omu. In fine 5. le mai veni pe capu si cu legea de assentare la armata, prin care pacharulu se implu de se reversá. 6. Pe langa tóte acestea, furcile si plumbulu stetera in permanentia.

Gón'a evreiloru.

S'ar parea cá acésta este materia invecéita, precum cugetandu omenesce, s'ar si conveni se fia, cá se si mai incete odata rabiatale persecutiuni. Daca inse si evreii isi facu de capu cu portarea loru in cele mai multe tieri, in fine se curma si patienti'a popóraloru, si apoi omulu in furi'a sa devine féra carnivora. Ce vomu dice inse, daca in unele tieri chiaru evreii se sfasiu unii pe altii! Si apoi se duce minune, cum acelu poporu semiticu nu invétia nimicu din tóte suferintiele sale. Asia de ex. ei vediura in dilele nóstre, ce au patitu coreligionarii loru in Germani'a, Russi'a si Poloni'a; dara cei din Ungari'a si Romani'a se póta totu cá mai inainte. Cu tóte acestea se pare cá chiaru si trufasi'a „Alliance israelite universelle“ din Paris, care inainte cu cátiva ani decisese a preface chiaru Romani'a in Palestin'a loru, s'a saturatu de lupta cu tóte popórale si a decisu a stramuta multime de evrei in Americ'a si in Asi'a mica, respective in Palestin'a, spre care scopu si curgu negociatiuni cu Pórt'a otomana. Se scie inse, cá chiaru si turcii nu vedu pe evrei cu placere nici in tierile loru mai pućinu inpoporate.

Intr'aceea gón'a asupra jidoviloru se porni mai de curendu chiaru in bland'a si umilit'a Bucovin'a. Totu in dilele acestea venira sciri de persecutiune si din comitatulu Ugocia (vecinu cu Marmati'a) locuitu mai totu de ruteni, care este unulu din popórale cele mai indolente si passive, in cátu numai cátu nu suferu se taie cineva lemne pe spinarea loru. Acei ruteni naivi incepura se duca pe evreii usurari si pe carciunarii falsificatori de

beaturi la câte o cruce din hotaru, unde'i facu se ingenunchie, se se róge de ertare, apoi le tragu si câte o bataia sanetósa. Dara intr'o comuna mai mare, locuita de multi evrei, rutenii au spartu tóte ferestrele locuintelor jidovesci, au si maltratatu pe cátiva. Autoritatile administrative ungresci au arestatu dintre escedenti numai pe 6 insi, pe altii mai multi ii facura scapati. Din apucaturi de acestea se cunósce limpede, cá si ungurii voru se scape de o parte mare a jidoviloru, sílindu'i se ésa, anume din partile Marmatiei in Bucovin'a si in Moldov'a.

Asia este; dara ce se mai caute jidovii in Bucovin'a si Moldov'a, unde nu mai incapu ei intre ei si se gonescu vrasmasiesce unii pe altii. Preste acésta dn. C. A. Rosetti in calitatea sa de ministru alu afaceriloru interne puse de se executá legea remasa cátiva ani litera mórtá cá: nici-unu strainu se nu póta deschide carciume in comunele rurali (in sate), si asia scóse de prin sate mai multe sute (unii dicu doue mii) de familii jidovesci venite in Moldov'a numai in anii din urma dela Ungari'a si Galiti'a, prin urmare in tóte intielesurile jidovi straini, éra nu jidovi indigeni romani. De aici apoi urmá, cá jidovii se adunara deunadi la Focsiani prin deputati alesi din diverse parti ale tiei, unde se consultara asupra starei la care au ajunsu jidovii venetici. Se dice cá au decisu a roga pe Aliantiele israelite, cá se le ajute a se stramuta si ei in Palestin'a. Fórté bine voru face, cá se fia mai aprópe atátu de loculu unde va sosi asteptatulu Messia, precum si de loculu unde se va tine judecat'a de apoi.

Acei onorabili proprietari (nu boieri) din Moldov'a, caroru le pare reu de scóterea jidoviloru din comunele rurali, voru avea ocaziune minunata de a pleca impreuna cu jidovii la Palestin'a, spre a se baptisa in ap'a Jordanului, apoi a fi intru asteptarea judecatiei de apoi, totu in acelea locuri sante.

Tiranii cei civilisati, adeca anglii, incepura de o luna incóce se tina muscaliloru si poloniloru, inca si nemtiloru lectiuni fórté aspre din caus'a góneloru jidovesci. Cei mai mari farisei anglii isi descopere suveran'a lorú mania in celu mai mare diariu „Times“ asupra góneloru jidovesci din alte tieri. Insusi archiepiscopulu de Canterbury tine o lectiune fariseica susu numiteloru popóra. Prea bine si prea frumosu; numai cátu acelei predice ii lipsesce lini'a paralela, pe care daca nu o tragu fariseii din Londr'a, 'iau tras'o diariile muscalesci din St. Petersburg si Moscv'a. Preste 400 de irlandi fruntasi gemu astadi in temnitiele Angliei, numai pentru-cá apara santele drepturi ale tiei si natiunei lorú, éra dela unu timpu incóce au inceputu se inchida, se maltratedie si pe femeiele irlande pentru curagiulu lorú de a apara si ele drepturile tiei si libertatea barbatiloru. Dara apoi atrocitatile angliloru exercitate asupra popóraloru asiaticé, sunt cunoscute in tóta lumea, ele au devenitu proverbiali. Popóra intregi, milióne de ómeni impila, saracescu si omóra anglii cu dracesculu opium (afionu) si cu vinarsu. Brutali sunt muscalii, dara se ferésca D-dieu pe tóta lumea si de brutalitatea si tirani'a lordiloru anglosaxoni.

Raportulu publicatu din Russi'a in „Times“ ilu reproducemu si noi acilea asia precum ilu aflamu comunicatu in „Resboiulu“ din Bucuresci, repetimu inse, cá unu raportu care se semene prea multu cu acesta, s'ar potea publicá usioru din Irlandi'a, din Bengali'a, din unele parti ale Asiei centrale, pe unde domnescu anglii.

„Times“ publica intr'unu lungu articolu o espunere fidela a crudimiloru si atrocitatiloru, comise contra locuitoriloru evrei in timpu de noua luni din anulu trecutú, in sudulu si vestulu Russiei, supt ochii autoritatiloru, care mai in tóte casurile au statu nepasatóre. Dupa cum se exprima corespondentulu, aceste acte brutale intrecu tóte „crudimile si barbariile din dilele cele mai rele ale comunei si ororile barbare in timpulu devastariloru din resbóiele evului mediu, precum si atrocitatile bulgare“, de cari s'a vorbitu asia de multu. List'a acestoru crudimi coprinde lunile dela Aprile pana in Decembre si aduce exemple de rebeliune, omor, incendiu, siluire si jafu, ce s'au intemplantu in mai multu de 160 orasie si sate, dintre cari 45 sunt situate in Russi'a de sudu, unde s'au comisu preste 23 de omoruri si nu mai puçinu de 224 siluiri de evreice, dintre cari 17 au si muritu. Si cu tóte acestea nu sunt semne, cá in anulu curentu se va pune stavila acestoru fapte oribile, daca gubernulu russescu nu va crede de datoría s'a, din motive de civilisatiune si umanitate, se intervie seriosu si cu energie.

Scenele oribile din Varsiovi'a au venitu numai cá cele din urma in rendulu unoru asemenea isbucniri selbatice, cari au devastatu sudulu si vestulu Russiei intr'o estindere, de care poporulu afara din tíera n'are nici-o idee. Acestu tinutu este totu asia de mare, cá insulile britanice cu Franci'a impreuna si se intinde

dela Marea Baltica pana la Marea Négra. Barbatii au fost asasinati misielesce, copii de titia au fostu trantiti de mórté sau fripti de vii; femeile au fostu desonorate brutalu si fete tinere siluite de soldati barbari in façia rudeloru lorú celoru torturate si fara ajutoriu. In comparatiune cu aceste oribile scene, perderea si devastarea averiloru este unu obiectu de mica importantia, de si prin nimicirea unoru strade intregi locuite de evrei si prin o sistematica bombardare a cartierelor evreesci prin orasiele partiei vestice a Russiei, precum si prin jefuirile familiiloru evreesci mii de persóne au perdutu totu si au remasu fara adapostu.

Aceste scene de miserie au inceputu la 27 Aprile in Elisabethgrad, aprinsa, dupa cum s'a constatatú, de emissari panslavisti din Moscv'a, cari se raportau la unu falsu ukazu imperialu si cari au provocatu tóte turburările urmatóre. In timpu de doue dile s'au derimatu 500 case, 100 pravali si Sinagoge, prefacéndu-se in cenusie strade intregi. Evreiuu Folovenski a fostu ucisu si unu altu evreiu betranu, Selikow, care isi aperá fic'a contra soldatiloru, a fostu aruncatu de pe coperisiulu casei. S'au comisu siluiri asupra 30 de evreice, éra doua fete spre a scapa de rusine, au saritu de pe ferestre. S'a furatu si nimicitu avere pentru 2 milióne ruble. Dupa o septemana a isbucnitú unu rendu de revolte, la 7 Maiu in Smielo, unde s'au ucisu 13 persóne. 20 s'au ranitu si 1600 au remasu fara adapostu. La 8 Maiu, vechea capitala Kiew, unde locuescu 20,000 evrei intre 140,000 alti locuitori, a fostu teatrulu unoru devastari ingrozitóre; s'au aprinsu mai multe case, multi evrei au perdutu viati'a, 25 femei si fete au fostu siluite, dintre cari cincí au si muritu din acésta cauza, cum s'a doveditu de autoritati si nu mai puçinu de 2000 evrei au remasu fara adapostu, éra 150 au fostu arestati, pentru cá 'si-au aperatu viati'a. O deputatiune de evrei a datu o petitiune cerendu ajutori si aperare, dara gubernatorulu a respunsu aspru si a refusatu dicéndu, cá nu'si póte deranja soldatii pentru niste jidani ticalosi. Totu asemenea scene s'au intemplantu a dou'a di in Browary, Berezowka, unde 12 evreice au muritu in urm'a violentariloru si unu baiatu de jidanu a fostu omoritu cu pietre. Atrocitatile s'au repetatu in Kiew la 10 Maiu, la Konotopu si Wassilkow, unde au fostu 8 morti. Tóta Russi'a sudica pare cá s'a resculatu contra evreiloru. In tóta provinci'a Cherson, in Taurida, Iekaterinoslaw, Poltawa, Kiew, Czernigow si Podolia miscarea se intinde cá unu incendiu, si la Alexandrowsk la 13 Maiu au ajunsu pe drumuri 300 din 400 familii evreesci, nimicindu-li-se proprietatile in valóre de 400,000 ruble. De aci agitatorii s'au dusu spre coloniile evreiloru din provinci'a Iekaterinoslaw, unde in comunele principale Gulanyopol, Orjehow si Marianopolu s'au derimatu casele de tíera ale evreiloru si s'a nimicitu totu avutul lorú. Din Orjehow s'au dusu 500 vite mari si 10,000 oi. In Gregorinok cárciumarulu evreiu Roffman a fostu inchisu intr'unu butóiu si aruncatu in Nipru. Pagub'a causata in Odessa prin revolta contra evreiloru in Maiu s'a evaluatu la 3 mil. ruble, cu câteva omoruri si 12 casuri de siluire. De aci gón'a antisemitica s'a intinsu in Juniu spre Sarakow. Astrachan pana la Tomsk in Siberia si inainte de finele lui Juniu se comisesera totu asemenea persecutii in 15 orasie mari. De atunci n'au trecutú o septemana fara o isbucnire de acésta natura. Scenele de gróza s'au repetitu in timpulu verei prin diferite comune. Pana la finele lui Septembrie 41 de orasie si sate s'au prefacutu in cenusie. Totu asia de grozava a fostu si lun'a lui Octobre. La 18 si 27 Novembre Sarah Bernhardt a vedutu revolte in Kiew si Odessa, carora le-au urmatu ororile de Craciunu in Varsiovia cu scenele de gróza, cu devastarile si jafurile lorú. Dupa cum spune corespondentulu, refusulu functionariloru telegrafici, precum si alu autoritatiloru de a transmite sciri asupra toturoru acestoru intemplantu a fostu caus'a, cá press'a européna a fostu atátu de puçinu informata despre monstruositatele din cele noue luni de mie.

Denumirea si instalarea noului mitropolitu serbescu in Carlovitiu.

Nici alegerea episcopului Zsivkovits de mitropolitu nu a fostu confirmata, ci respinsa sub cuventu, cá de si fusese alesu cá si mai inainte betranulu Stoicoviciu cu mare majoritate, nu a fostu inse alegerea unanima! Asia ministeriulu ungrescu dede monarhului sere confirmare de mitropolitu si patriarhu alu serbiloru pe Gherman Angelici, episcopu in dieces'a Baciului, éra dela dimissiunea patriarhului Ivascoviciu administratoru alu mitropoliei cu plata anualá de 20.000 fl., éra de aci inainte cá mitropolitu si patriarhu va avea dóue sute de mii florini venitu pe fiacare anu. In 22 se intemplá instalatiunea cu pompa mare, cu oratiuni si declamatiuni eclesiastice, colorate tare cu rosii, verde, albu, apoi cu mese intinse in diece sale mari pentru mai multe sute de óspeti, la care se audira toaste nenumerate. Pe lângá comissariulu regescu Eduard Cseh a participatu la acea solemnitáte si banulu Peiacevici. Unu batalionu de ostasi a datu salva in momentele instalarei. Intregulu actu alu instalarei patriarhului serbescu avú caracteru demonstrativu, atátu façia cu Russi'a, cátu si cu evenimentele actuali din Bosni'a si Hertiegovin'a.

Dupa indelungi consultari prelabili tinute intre membrii majoritatiei care alesese pe Stoicovici si pe Zsivkovici, in fine ei se desfacura in dóue parti, unii adeca decisera se asiste la instalare,

éra altii cu Miletici si cu Polit in frunte abtínendu-se dela ori-ce participare, isi veduira de alte afaceri.

Mitropolitulu Angelici fiú de preotu din Carlovitiu, nasc. in an. 1822 a studiatu mai ántaiu drepturile, a depusu si censur'a, cu scopu de a se face advocatu la Pest'a sau airea, apoi inse renuntiandu la acea profesiune, invetiá si teologi'a, dupa aceea se calugarí si asia isi deschise carier'a, la alu carei capetu ajunse. Mitropolitulu Angelici póte se fia fórté ungetiuu dupa simtiemente, ungresce inse scie reu, de si invetiase scólele gimnasiali la Segedinu, dara pe atunci tóte studiele erau latinesci, apoi nici cá te intrebá cineva, daca scii sau nu scii ungresce. Cei cari cunoscú pe mitropolitulu Angelici mai de aprópe, spunu cá celu puçinu serbii voru avea in trensulu unu bunu administratoru, cá-ci este omu activu; dara de se va amestecá tare in politic'a ungresca, ii va cresce érba verde pe la pórtá.

Romania.

Diariile din capitale Romaniei ne aducu sciri despre fapte, a caroru tendentia adeverata va esi la lumina mai tardiu. Adunarile proprietariloru din Jasi provocata si inscenata de principele Grig. Sturdza cumnatu alu principelui Gorciacof, isi are intielesulu seu specialu. Ceea ce se esplica mai greu este, cá la acelea au participatu nu numai un Vas. Alexandri si unu Mich. Cogalniceanu, ci si unii barbati din partid'a austriaca.

Interpelatiunea dlui Mich. Cogalniceanu facuta in camera Austro-Ungariei in cestiune national-economice de primulu rangú isi avú loculu seu, o intielegemu si dorimu din sufletu cá se se aléga odata, care din doi vecini are dreptate, Romani'a sau Austro-Ungari'a. Deocamdata se póte aplicá cunoscut'a sententia vechea cu modificatiune de unu singuru cuventu: Dum delirant ministri, plectuntur Achivi — pentru furiile ministriloru suferé poporulu. Mai respicatu: certele national-economice ruinédia agricultur'a, prasirea viteloru, comerciulu si industri'a, ruinédia pe poporu.

Interpelatiunea dlui Nic. Jonescu in cestiunea Dunarei este éra si la loculu seu. Ministrulu Statescu a promisú, cá la timpulu seu va publicá actele respective. Asia dara se voru publicá; pana atunci se avemu patientia.

— Couvertire la crestinismu. O corespondentia adressata „Postei“ spune cá d. Adolf Elias doctoru in medicina, cu soçi'a sa Augusta si fiulu lorú Rudolfu, toti de religiune mosaica, domiciliati in orasiulu Romanu, prin suplic'a data episcopului eparhiotu au aretatu convingerea lorú despre adeverulu ddieesciloru invetiamente ale religiunei crestine ortodoxe si au cerutu primirea lorú intre fiú bisericei ortodoxe. Admitiendu-se cererea lorú si catihisandu-se la 5 Jan. c., dupa ce mai ántaiu au marturisu fiacare in publicu dogmele credintiei crestine, au fostu primiti in sinulu bisericei ortodoxe prin tain'a santului botezu, sevèrsita de cátra insusi episcopulu, in resiedenti'a episcopala,

Numele ce au primitu din botezu sunt: Constantin, Elena si Constantin. Nasi au fostu dn. dr. S. Valeanu si dn'a Agripin'a Jora.

Din strainatate.

Parisu, 24 Ianuariu. Catastrof'a cea mare finantiala din Franci'a se mai linistí puçinu; intru aceea sute de mii familii, cu totul innocente la blastematiile burseloru isi perdura averile lorú. Cele mai mari devastatiuni au fostu la Lionu apoi la Parisu si la Marsili'a. In Lionu s'a si inchisu burs'a, cá se nu se verse sange. In Parisu intre alte perderi ne mai audite, 60 agenti dela bursa perdura intru o singura di 48 milióne de franci. Dara perderiile totali se voru scí mai tardiu; in totu casulu ele voru trece preste unu miliardu de franci. Unele banci voru liquidá, cá n'au incatráu. Spaim'a dela Franci'a au ruptu setea de milióne la bursele dela Francfurt, Berlinu, Vien'a, BPeSta. Este inse bine de insemnatu, cá mai virtosu la actiunile de intreprinderi industriale au fostu perderi infricosiate, multe au ajunsu la nulla. De alta parte s'au adeveritu si cu acésta ocaziune, cá cele mai solide efecte sunt asia numitele „fonceie“ sau „hipotecarie“, pentru-cá acestea au de base atátu capitalu in bani, cátu si hipoteca dupla si tripla (buna-óra cá la „Albin'a“ din Sibiu) in mosii, in case, scurtu, in realitati immobile.

Venerata Redactiune!

In urm'a decisiunilor luate in sedinta adunarea despartiment. XI tinuta la 18 Iuliu 1881 in Cehulu-Selagiului, venim a Va rogá, se binevoiti a publica in pretiuit'a-Ve foia urmatóarele concurse:

I. Pentru o dissertatiune conceputa in stilu popularu, avendu de a tractá despre modulu si mijlocele, cu si prin cari ar fi mai cu succesu a cultivá pamentulu, cá se produca mai multu gráu, secara si cucurudiu:
Premiulu 6 galbini imperiali.

II. Pentru acelu invetiatoriu din teritoriulu despartimentului XI, care va potea documentá, cá are cea mai avuta si mai bine arangiata scóla de pomaritu; sau care va documentá, cá in primavér'a anului 1882 a oltuitu mai multi pomi padureti si cu succesu:
Premiulu 15 fl. v. a.

III. Pentru acelu invetiatoriu, care in an. 1882 va poté dá mai bunu examenu cu mai multi tineri din scóla de repetitiune:
Premiulu 10 fl. v. a.

La premiulu de sub Nr. I potu concurge si din alte despartimente; la cele de sub Nrii II si III inse numai invetiatorii din acestu despartimentu XI, adeca din Selagiu.

Dissertatiunea cu privire la premiulu de sub Nr. I e a se presentá la directorulu despartiem., Alimpiu Barboloviciu vicariu eppescu in Simleu (Szilágy-Somlyó) pâna in 1 Augustu 1882.

Éra scóla de pomaritu, precum si examenele amintite de sub Nrii II si III se voru constatá pe calea Domniloru protopopi, respective senatele scolare, sau mai bine pe bas'a raporteloru primite dela senatele scolare pâna in 1 Augustu 1882.

In fine doritorii recurenti sunt avisati, cá pentru examinarea si judecarea intreprinderilor si operatelor concursuale prin directoratulu despartimentului XI se va denumi o comisiune.

Datu in Simleulu-Silvaniei in 22 Jan. 1882.
Alimpiu Barboloviciu, Valentinu Popu,
vicariu for. gr. cat. eppescu alu actuariu supl.
Silvaniei si dir. desp. XI.

Sciri diverse.

— (Convocare). Reuniunea romana de cantari va tiné Sambata in 28/16 Ianuaru a. c. la 6 óre d. a. in sal'a Nr. 24 a seminarului Andreianu adunarea sa generala pentru acestu anu. Onor. dñi membrii sunt invitati a participá.

Obiectele de pertractatu:

1. Raportulu comitetului despre activitatea din anulu 1881.

2. Stabilirea budgetului pro 1882.

3. Alegerea comitetului.

4. Eventuale propuneri.

Sibiu in 23/11 Ianuaru 1882.

Comitetulu.

Bibliografia.

— Istori'a lui Herodotu tradusa si adnotata de Alexandru Gr. Sutiú. Cartea IV, cu biografi'a si portretulu lui Herodotu, precum si o charta cu escripti'a ei. Pretiulu 4 lei noi. Jasi, Octobru 1879. Tipografi'a Antonu Sc. Savulu, str. primariei.

— Aritmetica exercitii practice cu numerii dela 1—100 dupa sistemulu decadicu pentru incepetorii din anulu I si II de scóla de Dometiu Dogariu si Ionu Dariu invetiatori la scólele primare din Satu-lungu. Partea I. Manualu examinat de o comisiune de profesori si invetiatori. Editiunea a dóu'a reveduita, corectata si inavutita. Pretiulu 30 cri. Brasiovu, 1882. Editur'a libreriei H. Zeidner.

— Nóu'a biblioteca romana, colectiune de novele si romanuri. Seri'a I. Brosiur'a 7. Brasiovu, 1881. Editur'a si tipariulu tipografiei Alexi.

— Rumänische Kunst-Dichtungen übersetzt von Theochar Alexi. Kronstadt, 1880. Druck und Verlag von Löw, Gerula et Comp.

— Traditiuni populare romane. Adunate de S. Fl. Marianu Brosiur'a prima. 1878. Pretiulu 40 cri val. austr.

— A Magyar és Román. Irta Márk János, Szatmári kel. szert. kath. esperes-lelkész. Szatmáron, 1881. A „szabadsajtó“ gyorssajtóján.

— Amiculu Familiei. Foia beletristica continuandu cele mai interesante romane, parte scrieri originale, parte traduceri autorizate. Graz (Austri'a). Editur'a lui Paulu Cieslaru. Anulu I. Numerulu 1. Pretiulu pe trei luni 1 fl. 20 cri, pentru Romani'a 4 lei; pe síese luni 2 fl. 40 cri, pentru Romani'a 8 lei; pe unu anu 4 fl. 80, pentru Romani'a 16 lei; pretiulu unui numeru 25 cri, pentru Romani'a 70 bani. Cu patru tablouri frumóse in colori si cu rame elegante aurite. I. „Luarea unui drapelu turcescu de cátra unu calaretiu romanu“. (Marimea tabloului cu rama: 28 cm. inaltu, 36 cm. latu). II. „Luarea unui drapelu turcescu de cátra unu venatoriu romanu“. (Marimea tabloului cu rama: 28 cm. inaltu, 36 cm. latu). III. „Ecce homo“. (Marimea tabloului cu rama: 46 cm. inaltu, 40 latu). IV. „Mater dolorosa“. (Marimea tabloului cu rama: 46 cm. inaltu, 40 cm. latu).

— Raportulu alu XII-lea despre gimnasiulu superiore greco-cat. romanescu din Naseudu dimpreuna cu unele date statistice despre scóla normale gr.-cat. romanésca de baieti si de fetitii din Naseudu, despre cea normale gr. cat. romanésca de baieti din Monoru, despre cea normale gr. orientala de baieti din Borgo-Prundu si despre cele triviale gr. catolice romanesci de baieti din Sangeorgiu, Telciu si Zagra pre anulu sco-

lastecu 1880/1. Bistritia, 1881. Tipografi'a lui Teodoru Botschar.

— Raportu despre activitatea Asociatiunei pentru sprijinirea invetiaceilor si sodaliloru romani meseriasi dela intemeierea ei 1871 pâna inclusive 1881 de Comitetulu Asociatiunei. Brasiovu, 1882. Tipografi'a Alexi.

— Taiarea boieriloru la Tergovisce sub Mircea II. Drama in 5 acte si 3 tablouri de Joann P. Bancovu. Craiov'a 1882. Tipo-litografi'a nationala Ralianu Samitca.

— Dela Cernauti capital'a Bucovinei ne venira 2 produse literarie, ambele demne de tóta atentiunea si imbraiosierea publicului cetitoriu. Vedemu cu placere si bucuria, cá se continua pe si anulu II (cu ortografi'a academie):

Nr. 1. Cernauti, 1 Ianuaru 1882. Anulu II. Auror'a Romana, organu beletristicu-literariu alu „Societatiei pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“. Apare la 1 a fiacarei luni si costa pentru membrii pe anu 3 fl. v. a., pentru nemembrii 4 fl. v. a., pentru Romani'a 15 franci. Abonamentele se facu directu la redactiune si anume pe unu anu, sau si numai pe unu semestru. Editoru si redactoru respundietoriu Joannu J. Bumbacu, profesorulu la gimnasiulu c. reg. din Cernauti si secretariu alu „Societ. pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“. — Strad'a Transilvaniei Nr. 7. — Sumariu: „Anulu nou...“ urare de J. J. Bumbacu. „Insemnatatea alunului la poporulu romanu“, din botanic'a populara de Sim. Fl. Marianu. Literatura: Poesii de I. I. Trutiescu, T. V. Pacatianu, I. N. Macaveiu, O. Dlujanu, C. Morariu, Emiliu Prieru, T. V. Stefaneli, Codrénu. „Necrologu duplu“ de J. J. Bumbacu. „Cronic'a lunara“. „Bibliografi'a“. „Probleme de siachu“ de M. Reutiú. „Deslegarea gácuturilor“ publicate in Nr. 4 alu „Aur. rom.“ Cernauti, 1882. Tipografi'a H. Czopp.

In acestu Nr. I aflamu érași unulu din prea interesantele studie istorico-naturale si ethnologice ale dlui parochu si membru alu academie S. Fl. Marianu: Insemnatatea alunului la poporulu romanu.

Candu óre dnulu Marianu va fi sprijinitu de publiculu romanescu asia, cá numerósele sale studie de adevérata valóre, se póta aparé tóte la unu locu? Mai departe

„Auror'a“ aduce vreo 16 poesii, Necrologulu fratiloru Petru si Leonu Spenula, Cronica lunara etc. etc.

O publicatiune cum este acésta, se nu o aiba nici macaru bibliotecile romanesci? Labórea crunta a literatiloru se mérga totu numai de pomana, totu pentru sufletele celoru repausati, éra literatii se si lucre, se si dea din pung'a séca, pâna ce altii arunca banii pe nimicuri cá plév'a din aria?

— Calindariu pe anulu ordinariu 1882. Redactatu de Jonu J. Bumbacu secretariulu „Societatiei pentru cultur'a si literat. romana in Bucovin'a“. Anulu alu IX. Editur'a „Societatiei pentru cultur'a si literatur'a romana in Bucovin'a“. Pretiulu 60 cri v. a. Cernauti. Tipariulu lui Rud. Eckhardt. Form. 4° mare.

Acestu calindariu contine, pe lâng'a partile usitate, dela pag. 64 inainte: Siematismulu totoruru auctoritatiloru civili din Bucovin'a, cum si alu universitatii; éra in partea sa titulata Almanach u, are unu tractatu despre Nóu'a ortografi'a romana de J. J. Bumbacu profesorulu. Sióimulu Banului de Craiov'a, poemu epicu de V. Bumbacu. Insemnatatea culturale nationale pentru femeii in genere si lips'a acesteia la femeile romane bucovinene, de preotulu C. Morariu. Studiu aprofundatu acesta, intru care autorulu se ocupa la mai multe locuri si de scólele de fetitii din Transilvania. Gimnasiulu Sucevei (anonimu). Unu visu pe calea spre padure dupa lemne, de Lazaru C. Rotopanu, si unele poesióre.

Abonamentu nou

la

„Observatoriulu“

pe semestrulu 1-lea din anulu alu V-lea, carele se incepe din 1/13 Ianuaru 1882 si ese regulatu de doue-ori pe septemana, in unele casuri si cu suplamente.

Pretiulu este insemnatu de asupra si alaturea cu titlulu. adeca inlainturulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atátu mai regulata, cu cátu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacare anu in tóte regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publicului.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Fiindu-cá nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, amu regulatu totusi editiunea asia, cá pâna la 3/15 Februariu se potemu sierbí cu toti Nrii incependu dela 1 cu atátu mai virtosu acum, in acésta epoca agitata fórte, atátu in tíera la noi, cátu si in afara.

Celu mai usioru modu a prenumera este prin mandate (asemnatiuni, blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei in dosu. A se adresa de a dreptulu cátra redactiune: Sibiu, Piatia mica 27.

Esarendare de móra.

Mór'a basilitana dela Blasiu se dá in arenda pre 6 ani, dela 1 Aprile 1882 pâna 31 Martiu 1888. Licitarea verbala se va tiné in 2 Februariu dupa amédia la doue óre, in Blasiu, in cancelari'a avocatului archidiececanu, — unde se potu vedé si pâna atunci conditiunile.

Pretiulu esclamariei va fi 5500 fl., vadiu se receru 550 fl. — Pâna in 1 Februariu se primescu si oferte in scrisu, daca sunt insocite de vadiu si ajustate in form'a legala.

Din sedinti'a consistoriala.

Blasiu 10 Ianuaru 1882.

(65) 3—3

Nr. 2—1882.

(66) 2—3

Publicatiune.

In sensulu careia din partea subsemnatului oficiu, Dileanu Toderu din Oroiu de Campia — protopopiatulu Muresiu Ludosiuului, carele de 6 ani isi a parasitu pre legitima s'a socia Todorá Radu, fára a-i se sci locul ubicatiunei sale; este prin acésta provocatu, cá in terminu de 1 anu si 1 di dela datulu acestei publicatiuni, se se reintorca a continuá convetiuirea conjugale cu soci'a sa.

La din contra, dupa decurgerea terminului espusu, si in absentia lui se va suscepe si pertractá procesulu divortiale la forulu matrimoniale competentu.

M.-Bogata, in 5 Ianuaru 1882.

Pentru oficiulu protopopescu de M.-Ludosiu gr.-cath.
Joanu Moldovanu,
notariu tractuale.

Vien'a.

Vien'a.

Audiți, vedeti și ve mirati!

Curatel'a masei de concursu a fabriciei anglo-britanice de argintu bancrotate, vinde tóte marfile in pretiuri multu mai scadiute de cátu au fostu pretiuite, pe langa trimiterea sau receperea prin posta a valorei de 7 fl. 50 cr. pentru care se dá cáte unu servitiu de mesa fórte solidu din argintu anglo-britanicu prea finu, care inainte costase 35 fl., si fiacare cumparatoriu primesce garantia in scrisu, cá obiectele au se remana albe 10 ani.

6 cutite de masa cu lamina de otielu.

6 furculitii de argintu anglo-britanicu curatu dintru o bucata.

6 linguri massive de mancatu din argintu anglo-britanicu.

6 linguri fine de cafea totu de argintu anglo-britanicu.

1 lingura massiva de argintu anglo-britanicu de scosu supa (gavanu de supa).

1 lingura massiva de argintu anglo-britanicu pentru lapte.

6 pitióre frumóse de argintu anglo-britanicu pentru cutite.

6 tave angl. pentru dessertu.

1 cuteia frumosa de piperiu sau de zacharu.

1 tassa fina de prezentatu.

6 pacharu pentru oua.

6 linguri fine de argintu anglo-britanicu pentru oua.

4 tave prea frumóse de zacharu.

1 sita prea fina pentru céju (thee).

2 candelabre de mesa in salonu.

64 piese.

Spre a documenta cá anuntulu meu

➡ Nu este vreo charlatania ➡

me obligu prin acésta in publicu, cá daca marfa nu convine, am se o iau inapoi fára nici-o dificultate. Deci ori-care vrea se aiba pe banii sei marfa buna, éra nu lapedatura, se se adressedie pre cátu timpu mai este din acea marfa, la

J. H. Rabinovicz in Vien'a,

Depositoriu generale alu fabriciei anglo-britanice de argintu II Schiffamtsgasse 20 a.

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.